

SENAT DE BELGIQUE**BELGISCHE SENAAT**

SESSION DE 1981-1982

ZITTING 1981-1982

17 MARS 1982

17 MAART 1982

Proposition de loi modifiant le Code civil en ce qui concerne le droit de visite des grands-parents d'origine aux enfants naturels, adoptés, légitimés par adoption

Voorstel van wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek voor zover betreft het bezoekrecht van de oorspronkelijke grootouders ten aanzien van natuurlijke, geadopteerde, door adoptie gewettigde kinderen

(Déposée par M. Vandenhautte)

(Ingediend door de heer Vandenhautte)

DEVELOPPEMENTS**TOELICHTING**

L'article 370, § 1er, alinéa 2, du Code civil prévoit que « sous réserve des prohibitions au mariage prévues aux articles 161 à 164 du Code civil, les enfants légitimés par adoption cessent d'appartenir à leur famille d'origine ».

Artikel 370, § 1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt : « Behoudens de verbodsbepalingen van de artikelen 161 tot 164 inzake huwelijk, houden de kinderen die door adoptie gewettigd zijn, op tot hun oorspronkelijke familie te behoren. »

Il apparaît donc que la légitimation par adoption rompt tout lien entre l'enfant légitimé et sa famille d'origine.

De wetting door adoptie verbreekt dus alle banden tussen het door adoptie gewettigd kind en zijn oorspronkelijke familie.

Cette rupture entraîne-t-elle la disparition des « droits naturels » et plus particulièrement du droit de visite fondé sur la loi naturelle et que la Cour de cassation a reconnu aux grands-parents légitimes (Cass., 25 septembre 1930 - *Pas.*, 1930, I, 310) et aux grands-parents naturels à l'égard de leurs petits-enfants (Cass., 22 septembre 1966, RCJB, p. 373, note Dabin) et ce sur base de relations d'affection, de respect et de dévouement dues à la communauté ?

Brengt deze breuk mede dat de « natuurlijke rechten » vervallen, met name het bezoekrecht dat gegrond is op de natuurwet en dat volgens het Hof van Cassatie toekomt aan de wettige grootouders (Cass., 25 september 1930 - *Pas.*, 1930, I, 310) en aan de natuurlijke grootouders (Cass. 22 september 1966, RCJB, blz. 373, nota Dabin) ten aanzien van hun kleinkinderen en wel op basis van de betrekkingen van genegenheid, eerbied en toewijding die voortvloeien uit de bloedverwantschap ?

Jusqu'à l'arrêt de la Cour de cassation du 4 mars 1976 (*JT*, 1977, p. 455), la doctrine majoritaire et la jurisprudence refusaient de reconnaître un droit de visite aux grands-parents d'origine de l'enfant légitimé par adoption. Par cet arrêt, la Cour de cassation a fait primer la « communauté de

Voor het arrest van het Hof van Cassatie van 4 maart 1976 (*RW* 1976-1977, blz. 288) ontzegden de meeste auteurs en de rechtspraak het bezoekrecht aan de oorspronkelijke grootouders van het door adoptie gewettigde kind, maar in dat arrest heeft het Hof van Cassatie de « bloedverwant-

sang » sur le principe contenu dans l'article 370 du Code civil; elle a considéré que les liens biologiques existant entre grands-parents et petits-enfants seraient encore déterminants par-delà la rupture des liens juridiques qu'entraîne la légitimation par adoption.

Comme ce fut le cas pour les grands-parents légitimes et naturels, le fondement du droit de visite accordé aux grands-parents d'origine d'un enfant légitimé par adoption serait la communauté de sang et la proximité du lien de parenté.

La Cour de cassation, en rendant son arrêt, confirmait la décision de la Cour d'appel de Liège du 2 décembre 1974 (*Pas.*, 1975, II, p. 78) qui estimait que si la légitimation par adoption aboutit à la création d'un statut juridique familial nouveau et que la volonté du législateur a été de faire entrer, intégralement, le légitimé dans une nouvelle famille afin que cette dernière puisse mener sans trouble, ni influence l'éducation des enfants devenus les siens, on constate néanmoins une prise en considération de plus en plus importante du droit du sang, d'une « parenté d'affection » que cacheraient la parenté de fait et la parenté de droit et qui peut être présumée du lien de sang ou de droit.

La Cour de cassation a précisé en rendant son arrêt que l'application de l'article 370, § 1er, alinéa 2, du Code civil, ne peut avoir pour effet de porter atteinte au droit de visite des grands-parents légitimes qui résulte d'un principe de droit fondé sur les relations d'affection, de respect, de dévouement dues à la communauté de sang.

Ce droit de visite devra être fixé avec beaucoup de modération et de délicatesse afin d'éviter tout trouble et toute influence dans l'éducation des enfants et dans l'élaboration du style de vie de la famille qui demeurent du seul ressort du père et de la mère.

C'est au juge du fond qu'il appartiendra de s'inspirer, en ayant toujours comme préoccupation essentielle l'intérêt exclusif de l'enfant, des impératifs moraux découlant d'une situation de droit naturel afin d'équilibrer un certain droit de visite avec les droits de la famille légitimante.

J. VANDENHAUTE.

♦♦

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE UNIQUE

L'article 374 du Code civil, abrogé par la loi du 1er juillet 1974, est rétabli dans la rédaction suivante :

« Art. 374. § 1er. Les père et mère ne peuvent, sans motif grave, faire obstacle aux relations personnelles entre leur

schap » laten voorgaan boven de stelregel van artikel 370 van het Burgerlijk Wetboek; het Hof was van oordeel dat de biologische banden tussen grootouders en kleinkinderen doorslaggevend blijven, ook na de verbreking van de juridische banden ten gevolge van de wettiging door adoptie.

Evenals het bezoekrecht van de wettige en natuurlijke grootouders zou ook dat van de oorspronkelijke grootouders van een door adoptie gewettigd kind zijn grond vinden in de banden van het bloed en in de nauwe verwantschap.

In zijn arrest bevestigde het Hof van Cassatie de beslissing van het Hof van Beroep te Luik van 2 december 1974 (*Pas.*, 1975, II, 78), hetwelk van oordeel was dat hoewel de wettiging door adoptie tot een nieuwe familierechtelijke status leidt en de wetgever de gewettigde volkomen in de nieuwe familie heeft willen doen opgaan ten einde deze familie in staat te stellen de kinderen die de hare geworden zijn, zonder moeilijkheden of beïnvloeding op te voeden, niettemin kan worden vastgesteld dat steeds meer acht wordt geslagen op de rechten van het bloed, op een « verwantschap van genegenheid » die zou schuilgaan achter de feitelijke en de juridische verwantschap en waarvan de banden van het bloed of van het recht het bestaan kunnen doen vermoeden.

Het Hof van Cassatie heeft in zijn arrest nader aangegeven dat de toepassing van artikel 370, § 1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek niet kan leiden tot aantasting van het bezoekrecht van de wettige grootouders, dat voortvloeit uit een rechtsbeginsel, afgeleid uit een betrekking van genegenheid, eerbied en toewijding die haar oorzaak vindt in de bloedverwantschap.

Dit bezoekrecht zal met veel gematigdheid en omzichtigheid moeten worden gehanteerd ten einde stoornis en beïnvloeding te voorkomen bij de opvoeding van de kinderen en de opbouw van de levensstijl, die het uitsluitend terrein van de ouders moeten blijven.

Het is de feitenrechter die zich steeds en uitsluitend met het belang van het kind voor ogen, zal behoren te laten leiden door de morele eisen die volgen uit een natuurrechtelijke toestand, om het bezoekrecht enigzins in evenwicht te brengen met de rechten van het wettigende gezin.

♦♦

VOORSTEL VAN WET

ENIG ARTIKEL

Artikel 374 van het Burgerlijke Wetboek, opgeheven door de wet van 1 juli 1974, wordt hersteld in de volgende tekst :

« Art. 374. § 1. De ouders mogen de persoonlijke betrekkingen van hun wettig, natuurlijk, aangenomen of door

enfant, qu'il soit légitime, naturel, adopté ou légitimé par adoption, avec ses grands-parents d'origine.

§ 2. En cas de désaccord entre les parties, il appartient au tribunal de régler les modalités de ces relations en considérant le seul intérêt de l'enfant. »

J. VANDENHAUTE.

adoptie gewettigd kind met zijn oorspronkelijke grootouders niet verhinderen zonder een gewichtige reden.

§ 2. Bij onenigheid tussen de partijen staat het aan de rechtbank die betrekkingen nader te regelen met uitsluitende inachtneming van de belangen van het kind. »